

Smittevern - Preoperative forberedelser

D09215

 Utgave:
5.00

 Gjelder fra:
21.10.2023

Side 1 av 3

Hensikt og omfang

- Forhindre at pasienter koloniseres med sykehusbakterier preoperativt, hindre smittespredning og forebygge infeksjoner.
Gjelder alle avdelinger som har pasienter som skal til operative inngrep.
- Den endogene, pasientens egen flora (tarm, hud og slimhinner), endres til en "sykehusflora" i løpet av 1-2 døgn etter innleggelsen, ofte med mer resistente bakterier. Muligheten/faren for at pasienten påføres "sykehusflora" øker jo lengre pasienten blir liggende i sykehus. Pasientene bør derfor opereres snarest mulig etter innleggelse. God personlig hygiene (kroppsvask/munnstell) er viktig før operative inngrep for å forebygge infeksjoner.

Ansvar/målgruppe

- Personell som forbereder pasient til operasjon

Handling

Preoperativ forberedelse

- **Preoperativ liggetid:** Pasienten bør ha kortest mulig liggetid preoperativt
- **Sanere infeksjoner:** F.eks. urinveisinfeksjoner, lokale hudinfeksjoner i eller i nærheten av operasjonsfeltet
- **Pasientplassering:** Skal ikke legges på rom med pasienter som har pågående infeksjoner
- **Preoperativ hårfjerning:** se side 2
- **Inspeksjon av huden:** Inspiser hud i og utenfor operasjonsfeltet med tanke på utslett, sår og kviser. Funn av kviser eller utslett rapporteres til kirurg og dokumenteres.
- **Hudkrem/sminke:** Make-up, krem, lotion, parfyme, sminke e.l. skal ikke benyttes på operasjonsdagen
- **Smykker:** Kontroller at ringer (også giftering), armbåndsur, smykker, piercing og neglelakk er tatt av
- **Negler:** Neglene skal være korte og uten neglelakk
- **Håret:** Samles i hette
- **Navle:** Ved abdominale inngrep skal navlen rengjøres og inspiseres før pasienten kjøres til operasjon. Vattpinner med sprit eller Klorhexidinsprit 5 mg/ml (0,5 %) med farge kan benyttes til rengjøring av navlen.
- **Munnpleie:** Utfør grundig munnstell/tannpleie for å redusere antall bakterier i munnhulen
- **Tøy:** Etter dusj på operasjonsdagen skal pasienten ha rent sengetøy, sykehusets tøy, ikke privattøy
- **Sko/sokker:** Hvis pasienten må ut av sengen før operasjonen, må det benyttes tette sokker/«fotovertrekk» før man tar på tøfler, sko e.l.

Utgave: 5.00	Smittevern - Preoperative forberedelser	D09215 Side 2 av 3
-----------------	--	-----------------------

- **Sår:** Skifte til rene og tørre bandasjer
- **Drenasjesystemer:** Må være uten lekkasje

Tømming av urinblære

- Pasienten skal tømme urinblæra umiddelbart før transport til operasjonsavdelingen. Hvis pasienten ikke kan tømme blæra spontant, skal det gjøres en intermitterende kateterisering med lavfrikasjonskateter. Hvis pasienten trenger permanent urinveiskateter under operasjonen, skal dette legges inn så nært opp til operasjonstidspunktet som mulig.
- Bruk prosedyrer:
 - [Engangs urinkateter: steril intermitterende kateterisering \(SIK\): kvinne](#)
 - [Engangs urinkateter: steril intermitterende kateterisering \(SIK\): mann](#)

Preoperativ helkroppsvask

- Det er ikke sikkert dokumentert at klorheksidin helkroppsvask bidrar til å forebygge infeksjoner. Hvis man velger preoperativ helkroppsvask med klorheksidin, anbefales kvelden før og morgen operasjonsdagen. Hvis man ikke bruker klorheksidin, holder det med en gang.
- Håret vaskes med sjampo og skylles godt
- Pass på at alle såperester fjernes da såpe kan inaktivere klorheksidinsprit som benyttes til hudinfeksjon
- Pasienter som ikke er selvhjulpne må få hjelp, enten til å dusje eller god vask i seng
- Hvis klorheksidinholdig såpe eller kluter benyttes, må man påse at dette ikke kommer i øyne og ører. Klorheksidin er ototoksisk.

Preoperativ hårfjerning

- Hår i operasjonsfeltet skal fjernes hvis det kommer i konflikt med legging av snittet, bruk av drape, suturering eller bandasjering. Bruk aldri barberhøvel ved hårfjerning, men klippemaskin.
- Se prosedyre: [Preoperativ - Hårfjerning, områder](#)

Ultraren kirurgi/ortopedi med innsetting av fremmedlegemer

- Klorheksidin reduserer bakteriemengden på huden, men det er ikke dokumentert reduksjon i postoperative sårinfeksjoner (POSI). Studier viser mangfoldig effekt i reduksjon av bakteriemengde på huden fra en til to preoperative vasker.

Øyeblikkelig hjelp

- Ved inngrep av større hastegrad, bør man tilstrebe at denne prosedyren blir fulgt
- Gjennomfør kroppsvask om mulig, og kontakt kirurg/anestesi for smertelindring. Kontakt operasjonssykepleier hvis man er usikker på omfang av vask.
- Ved bruk av klorheksidinprodukter påføres de etter anbefalt prosedyre
- Eventuell mangelfull gjennomføring dokumenteres skriftlig, slik at ekstra tiltak kan vurderes på operasjonsavdelingen

Referanser

SI/17.27-10	Preoperativ - Hårfjerning, områder
SI/17.28.03.22-01	Pasientinformasjon - Dusj før operasjon
SI/17.28.03.22-02	Pasientinformasjon - Dusj før operasjon, plakat for inneliggende
SI/17.34-01	Engangs urinkateter: steril intermitterende kateterisering (SIK): kvinne
SI/17.34-03	Engangs urinkateter: steril intermitterende kateterisering (SIK): mann

Eksterne referanser

1. Andersen D, Sexton D. Overview of control measures for prevention of surgical site infection in adults. UpToDate [database]. Waltham, MA: UpToDate, Inc. [oppdatert 5. des 2022; hentet 20. sep 2023] Tilgjengelig fra: <https://www.uptodate.com/contents/4044>
2. Infeksjonskontroll.no. Postoperative sårinfeksjoner [Internett]. [oppdatert 17. mar 2017; hentet 20. sep 2023]. Tilgjengelig fra: <https://www.infeksjonskontroll.no/forebygging/5616>
3. OUS eHåndbok. Preoperative forberedelser A5 [Internett]. [oppdatert 20. apr 2021; hentet 20. sep 2023]- Tilgjengelig fra: <https://ehandboken.ous-hf.no/document/102027>